

Bisschoppelijke verklaring over de rooms-katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland

Een brief van de Nederlandse bisschoppenconferentie (1988)

Bisschoppelijke brieven nr 24

INHOUD

Wat is Charismatische Vernieuwing?

De charismata in de H. Schrift

De plaats van de Charismatische Vernieuwing binnen de meer recente christelijke traditie

Een wereldwijd proces

De Charismatische Vernieuwing in West-Europa

De Charismatische Vernieuwing in Nederland

Wat zijn gebedsgroepen?

Enkele bijzondere kenmerken van de Charismatische Vernieuwing:

Persoonlijke omgang met de verrezen Heer

De H. Schrift

Getuigen van de Geest

Persoonlijk en spontaan gebed

Dienst der genezing

Gemeenschap van liefde

Bedoeling

Fundament

Charismata en heilszekerheid

Charismata en uitverkiezing

Charismata en dienst

Charismata en leer

Oecumenische betekenis

Tot besluit

Informatie-adressen (1988)

Literatuurlijst

Voetnoten die in 2010 zijn toegevoegd

Steeds vaker komen christenen in aanraking met een, althans voor de rooms-katholieke kerk, nieuw verschijnsel dat aangeduid wordt met de term Charismatische Vernieuwing of Charismatische Beweging.

Wij achten de tijd gekomen als Nederlandse bisschoppen onze eerste gedachten hierover te formuleren. Middels deze verklaring willen wij de geloofsgemeenschap aanmoedigen om, samen met ons, kennis te nemen van de Charismatische Vernieuwing. Wij hopen dat daardoor de woorden van paus Paulus VI, die de Charismatische Vernieuwing een kans voor de kerk en de wereld noemde, ook in Nederland meer werkelijkheid worden.

Wat is Charismatische Vernieuwing?

Deze term duidt een manier van gelovig-zijn aan die bijzondere kenmerken heeft. Het is een wijze van in-het-leven-staan, van levensstijl, van taal en woordgebruik waarbij de aanwezigheid en de werking van God, van de verrezen Christus en de Heilige Geest direct wordt beleefd en verwoord. De Charismatische Vernieuwing grijpt terug op de oerbron van het christelijk geloof, Pinksteren. Toen werd, nadat

Jezus zijn verlossingswerk had volbracht, de Geest Gods over de gelovigen uitgestort. Het is echter niet alleen een teruggrijpen maar ook, door zich open te stellen voor het aloude komen van de Geest, een opnieuw ervaren van de uitstorting van de Geest, een opnieuw ervaren van Pinksteren. Juist omwille van het belang van deze ervaring willen wij deze onder de aandacht van de geloofsgemeenschap brengen. In het nu volgende zullen wij een aantal kenmerken en vragen beschrijven, niet alleen met de bedoeling informatie te verschaffen, maar

veeleer om te verwoorden waartoe wij als kerk geroepen zijn.

Het is geenszins eenvoudig de Charismatische Vernieuwing te omschrijven. Men zou eigenlijk moeten zeggen dat de Charismatische Vernieuwing niet zozeer als een beweging in de kerk moet worden gekenschetst maar meer als kerk in beweging. De term charismatische stamt van het Griekse woord charisma, genade-gave van de Geest. Deze geestesgave speelt een belangrijke rol binnen de Charismatische Vernieuwing.

De charismata in de H. Schrift

De aandacht voor de werking van de Heilige Geest, zoals deze in de twintigste eeuw opnieuw naar voren komt, is zowel in het Oude Testament als in het Nieuwe Testament aanwezig.

In het Oude Testament wordt onder andere in Jes. 32,15, Ez. 36,26 en in Joel. 3,1-2 geschreven over de uitstorting en werking van Gods Geest. In het Nieuwe Testament komt dikwijls de Griekse term charisma voor. Hiermee werd vaak verwezen naar een gave van de Heilige Geest (I Kor. 12,1-12 en 28-30; Rom. 12,6-9, Mar. 16,17-18, Luk. 24,29 en Ef. 4,11). In deze teksten worden diverse gaven met name genoemd: de gave van profetie, de gave van onderricht of woorden van wijsheid,

van onderscheiding der geesten, van hulpbetoon, maar ook de gave van het spreken van opwekkende woorden, de genezing van zieken en de gave van het spreken in tongen. Aan het begin van het ontstaan van de kerk staat de zending van de Geest door Christus de Heer (Joh. 14,25-26). In Hand. 2,1-22 ontvangen de volgelingen van de Heer de Heilige Geest.

De Geest is steeds in de kerk aanwezig en heeft zich door zijn blijvende bijstand door de geschiedenis heen op vele wijzen in mensen gemanifesteerd. Het gehele volk Gods wordt door de Heilige Geest bijgestaan en geleid. De specifieke charismata, in veelvuldige verscheidenheid merkbaar binnen de kerk, zijn uitdrukking van een voortdurende vitaliteit. Mede door de charismata worden gelovigen toegerust voor taken die voor de kerk van wezenlijk belang zijn. Zo staat geschreven: "Maar aan ieder van ons wordt de openbaring van de Geest meegedeeld tot welzijn van allen" (I Kor. 12,7). In Luk. 11,13 wordt de Geest toegezegd aan wie erom vragen. Het gaat hier overigens niet om een nieuwe doop, maar om een opnieuw zich laten activieren door de Geest van de doop en het vormsel. Dit is te omschrijven als een opnieuw gegrepen worden door Gods Geest en een innige band met de verrezen Heer.

De plaats van de Charismatische Vernieuwing binnen de meer recente christelijke traditie

Er zijn in de geschiedenis van het christendom vele vormen van spiritualiteit die bijzondere aandacht voor de Geestesgaven hebben gekend. Binnen de traditie neemt de huidige Charismatische Vernieuwing een eigen plaats in. Het zou dus niet juist zijn te suggereren dat de aandacht voor de werking van de Geest alleen binnen de Charismatische Vernieuwing plaatsvindt. Deze aandacht is immers van veel oudere datum. Nieuw echter is het gebruik van de naam Charismatische Vernieuwing voor deze beweging met bijzondere aandacht voor de werking van de Geest.

De meer directe voorgeschiedenis van de Charismatische Vernieuwing ligt in de Verenigde Staten van Amerika waar reeds langer een beweging bestaat, van anglicaanse

en reformatorische inspiratie, die de persoonlijke heiliging benadrukt met spontaan lofgebed, handoplegging en gebed om genezing. Ook aan de Pinksterbeweging heeft de Charismatische Vernieuwing veel te danken. Tegelijk moeten we echter bedenken dat hoewel de geschiedenis laat zien dat het moeilijk is een scheiding te maken, er toch praktische en theologische verschillen tussen beiden zijn.

Een opmerkelijk verschil bestaat hierin dat de groepen van de Charismatische Vernieuwing in de onderscheiden kerkelijke gemeenschappen zijn gebleven en niet eigen confessionele structuren hebben ontwikkeld. De theologische oriëntatie verschilt doordat men in de Charismatische Vernieuwing de doop met de Heilige Geest niet als een op

zichzelf staande gebeurtenis op de weg naar het heil ziet, maar als een zich toenemend bewust worden van de inwoning van de Geest. Hiermee mag overigens niet ontkend worden dat vooral onder invloed van de Pinksterbeweging in de jaren zestig van deze eeuw in de rooms-katholieke kerk in de Verenigde Staten de Charismatische Vernieuwing ontstond. Opvallend is dat deze beweging het eerst aansloeg op enkele universiteiten, waardoor er vooral in het begin veel jongeren bij betrokken waren. Aanvankelijk waren er kleinere afzonderlijke groepen die later grote gemeenschappen vormden. Zij kwamen regelmatig samen. Deze mensen ontdekten dat over hetgeen hun gebeurde ook in de Heilige Schrift teksten te

vinden zijn. Zij konden zich tevens op documenten van Vaticanum II beroepen, met name op de dogmatische constitutie over de kerk (Lumen Gentium nr. 12). Ook de pausen hebben zich regelmatig positief uitgesproken over de Charismatische Vernieuwing. Paus Paulus VI omschreef deze in 1975 als een kans voor kerk en wereld. Paus Johannes Paulus II sprak, in zijn toespraak van 15 mei 1987 tot de vertegenwoordigers van gebedsgroepen over de hele wereld, over de Charismatische Vernieuwing als een welsprekende manifestatie van de huidige vitaliteit van de kerk.

Een wereldwijd proces

Vanaf de jaren zestig verspreidde de rooms-katholieke Charismatische Vernieuwing zich in korte tijd over de gehele wereld. Van de 800 miljoen katholieken voelen zich momenteel zeer velen er op enige wijze mee verbonden of bij betrokken. Met name in de derde-wereld-landen is er sprake van een sterke groei. De wereldwijde omvang van de Charismatische Vernieuwing leidde in de jaren zeventig tot de instelling van een bureau dat zich met de coördinatie van de rooms-katholieke Charismatische Vernieuwing bezighoudt: The International Catholic Charismatic Renewal Office (ICCRO*) dat als eerste doelstelling heeft de bevordering van de onderlinge communicatie tussen de diverse landelijke organisaties. Het doet dit onder meer door het onderhouden van contacten, maar ook door jaarlijks een wereldbijeenkomst rond een bepaald thema te organiseren voor leidende personen van charismatische gebedsgroepen. Het Vaticaan heeft enkele adviseurs benoemd die regelmatig ondersteunend overleg hebben met het ICCRO.

De Charismatische Vernieuwing in West-Europa

In West-Europa is de geschiedenis van de Charismatische Vernieuwing vrij jong. De Belgische kardinaal Suenens, die al veel eerder in de Verenigde Staten in contact was gekomen met een groep enthousiaste jonge mensen, heeft in belangrijke mate bijgedragen

aan de ontwikkelingen in de rooms-katholieke kerk in West-Europa. Hij nodigde een aantal jongeren uit de Verenigde Staten uit naar Europa te komen om daar de Charismatische Vernieuwing verder te helpen uitdragen.

De Charismatische Vernieuwing in Nederland

In 1974 kwam de Charismatische Werkgemeenschap Nederland (CWN), samen met vertegenwoordigers van de oud-katholieke kerk, tot een bijzonder initiatief. Zij nodigde een aantal Vlaamse en Nederlandse rooms-katholieken, die bij de Charismatische Vernieuwing betrokken waren, uit voor een gezamenlijke bezinning. Mede daardoor heeft de Nederlandse rooms-katholieke Charismatische Vernieuwing steeds een sterk oecumenisch karakter gehad. Dit reformatorische en oud-katholieke initiatief vormde, naast het initiatief van kardinaal Suenens, een belangrijke stimulans voor het ontstaan van de rooms-katholieke Charismatische Vernieuwing in ons land. Momenteel zijn er, in de 150 rooms-katholieke gebedsgroepen in ons land, meer dan 2000 mensen regelmatig voor lofprijzing, gebed en aanbidding bijeen. In Nederland ontstond al spoedig een stichting die zich belastte met de landelijke ondersteuning van de rooms-katholieke gebedsgroepen: De Stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde (BANA**). Deze Stichting is te

beschouwen als het officiële orgaan voor de katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland. Primair richt zij zich op de coördinatie en ondersteuning van de 150 bij haar aangesloten gebedsgroepen. Jaarlijks wordt door BANA rond Pinksteren een landelijke, voor iedereen toegankelijke, ontmoetingsdag georganiseerd waar men samen het geloof viert, ervaringen uitwisselt en over de toekomst van de kerk spreekt. Regelmatig organiseert BANA landelijke bijeenkomsten voor vertegenwoordigers van de gebedsgroepen. Men noemt dit het Landelijk Charismatisch Overleg (LCO). Dit overleg is te beschouwen als een vorm van algemene

vergadering. Door hen worden leden van de Landelijke Pastorale Kerngroep (LPK) gekozen, zij vormen als het ware het dagelijks bestuur van het LCO. Zij bezinnen zich op het te voeren beleid.

In 1981 werd door de Bisschoppenconferentie een bisschoppelijke contactgroep voor de Charismatische Vernieuwing ingesteld.

Daarnaast is er in de meeste diocesen ook een diocesaan verantwoordelijke aangesteld. Met deze diocesaan verantwoordelijken en met de leden van de bisschoppelijke contactgroep onderhoudt de LPK goede contacten.

Wat zijn gebedsgroepen?

Gebedsgroepen worden gevormd door mensen die behoefte hebben met elkaar en voor elkaar te bidden. Bidden kan men ook alleen, maar voor velen blijkt het een hele steun te zijn wanneer men eenmaal per week samen met anderen kan bidden en samen met anderen ervaringen kan uitwisselen. Zij putten uit deze gebedsdiensten inspiratie, geloof en vertrouwen

De gebedsgroepen zijn vaak zeer verschillend van aard. Elke gebedsgroep heeft zijn eigen karakter. Er is geen uniformiteit. Dit kan voor een buitenstaander soms verwarrend overkomen: zoveel gebedsgroepen en elk met een eigen spiritualiteit. Het biedt echter ook de mogelijkheid op zoek te gaan naar een gebedsgroep die aansluit bij de eigen behoeften en ervaringen. De bijeenkomsten van de gebedsgroepen bieden zelf amper gelegenheid tot kennismaking. Veel groepen houden hiertoe speciale kennismakings-avonden. Tevens zijn er meerdaagse, grotere bijeenkomsten of conventies waaraan men ook als buitenstaander deel kan nemen.

Wanneer men zich echt wenst te involveren in de Charismatische Vernieuwing bestaat er de mogelijkheid tot het volgen van de zgn. zeven-
weken-training***. Deze training is ingesteld ten behoeve van de geloofs-instructie. Men wordt dan weliswaar ook ingeleid in de gebedsgroep maar men wordt geen lid in de zin dat men ingeschreven wordt.

Het diep persoonlijk ervaren van het christen-zijn vindt uiteraard niet alleen maar plaats binnen de charismatische gebedsgroepen maar

evenzeer in het vieren van de eucharistie of van het sacrament van verzoening. De Charismatische Vernieuwing in de rooms-katholieke kerk, de oud-katholieke kerk en in de reformatorische kerken heeft onderscheiden kenmerken. In de rooms-katholieke kerk is er sterke aandacht voor de sacramenten met name biecht en eucharistie alsmede voor de devotie tot Maria, de moeder des Heren.

Zoals gezegd is de Vernieuwing geen organisatie waar men toetreedt als lid, waar men ingeschreven wordt. Mensen komen en gaan in de gebedsgroepen. Toch is er een structuur. Er is sprake van vrijheid maar niet van vrijblijvendheid.

Na een eerste ontmoeting en verdiepte kennismaking middels de zeven-
weken-training kan men zich voorbereiden op de hernieuwde bewustwording van de Heilige Geest. Daar gaat echter veel aan vooraf. Hoofdzaak is dat men komt tot innerlijke bekering. Mensen voelen zich anders worden en ook in hun omgeving wordt die persoonlijke verandering, die ommekeer, waargenomen. Dit alles wordt bewerkstelligd door een bijzondere en hernieuwde bewustwording van de Heilige Geest. Het is een gebeuren waarom gezamenlijk intens wordt gebeden, meestal onder handoplegging.

Door de reeds genoemde geloofs-instructie en een vorming tot innerlijke bekering van betrokkene bereidt deze zich voor op de hernieuwde bewustwording van de Heilige Geest.

Enkele bijzondere kenmerken van de Charismatische Vernieuwing:

Persoonlijke omgang met de verrezen Heer

Er is veel aandacht voor een heel persoonlijke omgang met de verrezen Heer. Het gaat erom de weg naar Hem te vinden, te ontdekken wie Hij is en te komen tot overgave aan Hem. Deze persoonlijke omgang vindt niet alleen zijn weerslag in lofprijzing, dankzegging en smeking, maar evenzeer in het dagelijks leven van de gelovige.

De H. Schrift

Met name bij rooms-katholieken is er een grotere vertrouwdheid met de Heilige Schrift ontstaan. Het is toe te juichen dat gelovigen de Schrift lezen. Het risico van het voor juist houden van de eigen persoonlijke interpretatie van de Heilige Schrift is hierbij overigens niet denkbeeldig, zodat men zich dient te laten leiden door het geloof en de leer van de kerk.

Getuigen van de Geest

Er is tevens aandacht voor het getuigenis, dat bijna natuurlijk volgt uit hetgeen men in de gebedsgroep meemaakt. Getuigenis is dan te omschrijven als een diep gevoelde behoefte de ontvangen liefde en gaven te delen met anderen en tevens om met vreugde te spreken over de verbondenheid met de Heer (Apostolicam Actuositatem nr 3 en Gaudium et Spes nr 22).

Persoonlijk en spontaan gebed

Er is binnen de Vernieuwing grote aandacht voor het persoonlijk en spontaan gebed. Dit kan ook de vorm aannemen van glossolalie of tongentaai. In Kor. 14,26 wordt dit charisma een geestestaal genoemd. De tongentaai is voor velen een uiting van het gegrepen zijn door de Heilige Geest.

Dienst der genezing

Ook de dienst der genezing, eveneens een charisma, is kenmerkend. Hierin kan zowel het gebed om eigen genezing plaats hebben als het gebed om genezing voor anderen in of buiten de gebedsgroep. Het gebed om genezing richt zich allereerst op de innerlijke bekering en genezing. Naast het herstellen van de persoonlijke relatie met God

kan men hier denken aan het verwerken van psychische traumata, van persoonlijk ervaren leed, en het aanvaarden van eigen eenzaamheid.

Een voorwaarde voor iedere vorm van genezing is de vergeving. Er wordt dan verwezen naar de gezangen die door Jezus zelf verricht zijn, maar ook wordt verwezen naar Jak. 5,14-17: "Is iemand onder u ziek? Laat hij de presbyters van de gemeente roepen; zij moeten een gebed over hem uitspreken en hem met olie zalven in de naam des Heren".

De gebedsdiensten voor psychisch gewonden en lichamelijk zieken zijn samen met het sacrament der verzoening en het sacrament der zieken, tekenen van Gods heil-brengende en heel-makende werking.

Ook exorcisme, of bevrijding uit de macht van de boze, is een vorm van genezing. Het uitdrijven van duivelse en boze geesten is een Nieuw Testamentisch gegeven, dat de kerk altijd heeft erkend. Maar hiermee is de kerk steeds heel behoedzaam omgegaan. Men kan alleen met uitdrukkelijke toestemming van de kerkelijke overheid tot exorcismen overgaan. In de Charismatische Vernieuwing houdt men zich daar zorgvuldig aan.

Gemeenschap van liefde

Een charismatische gebedsgroep wil een gemeenschap van liefde zijn, liefde voor elkaar in Christus die zich uit in hartelijke omgang. Zij wil een gemeenschap vormen waarin men zorg heeft voor elkaar, voor zieken, eenzamen en mensen die in verdrukking zijn gekomen. Deze zorg wordt niet alleen geïllustreerd door het gebed voor elkaar, maar ook door de meer tastbare, materiële zorg.

Bedoeling

De Charismatische Vernieuwing is geen nieuwe organisatie, naast de vele andere kerkelijke organisaties. Zij wil het werk zijn van de Geest zelf. Uitgaande van bepaalde religieuze ervaringen wil men bijdragen tot vernieuwing van het kerkelijk en maatschappelijk leven. Men gaat hierbij uit van de gedachte dat dit uiteindelijk een roeping voor alle gelovigen is. Men wil geen

organisatie binnen een organisatie zijn maar werken als zuurdesem in het brood.

Fundament

Het fundament van de Charismatische Vernieuwing vormt het geloof in de persoon van Jezus Christus, mens geworden Zoon van God, Verlosser van de wereld door wiens dood en verrijzenis alles tot nieuw leven werd geboren. Het gaat dus niet zozeer om een tegemoet komen aan persoonlijke noden en behoeften als warmte, genegenheid, geborgenheid, groepsidentiteit en transcendentie. Christen zijn betekent Christus' volgeling zijn. Deze persoonlijke relatie en totale verbondenheid is niet alleen weggelegd voor priesters en religieuzen maar voor de gehele geloofsgemeenschap.

Er zijn een aantal verschijnselen binnen de Charismatische Vernieuwing die niet essentieel zijn maar wel mensen afschrikken er kennis mee te maken. Het is derhalve noodzakelijk hier kort op in te gaan.

De charismata worden geschonken door de Heilige Geest en door mensen ontvangen. Daardoor worden de charismata ook gekend door hun werking in begrensde en beperkte mensen. Door de manier waarop mensen soms omgaan met de charismata kunnen deze, maar evenzeer de mensen zelf, in de knel raken. Het lijkt ons derhalve nuttig iets naders te zeggen over enkele aspecten van de charismata.

Charismata en heilszekerheid

De mens heeft in deze vaak turbulente tijd een toenemende behoefte aan zekerheid. Hoe begrijpelijk deze behoefte ook is, de weg van het geloof kan niet worden verkort en mensen zullen moeten aanvaarden dat onzekerheid en soms zelfs twijfel deel uit maken van de menselijke werkelijkheid. Niet een wonderbare gave of een charisma is garantie voor het heil, niet de innerlijke en persoonlijke bevestiging van de Heilige Geest dat men kind van God is, maar het geloof zelf. Charismata zijn dus niet het enige teken van het ontvangen van de Geest.

Charismata en uitverkiezing

Zoals in de klassieke Pinksterbeweging komt men in bepaalde gebedsgroepen het zgn.

"succeschristendom" tegen, waarbij er geen onzekerheid, geen vermoeidheid, geen ziekte, lijden of eenzaamheid lijkt voor te komen. Als kerk zijn wij echter een onvolmaakte lijdende gemeente en leven met de hoop dat dit in Gods toekomst veranderen zal. Vooralsnog hebben ook wij het kruis op te nemen.

Ook Jezus werd na zijn doop naar de woestijn geleid. Er was geen sprake van triomf maar van het begin van zijn lijden. De erkenning van deze realiteit is voor het christelijk leven van groot belang.

Charismata en dienst

Paulus onderstreept dat charismata vormen van dienstverlening zijn (I Kor. 12,5). Charismata vragen om verwerkelijking, om daden. De door de Geest geschonken charismata moeten ten dienste van de gehele kerkgemeenschap worden ingezet, productief gemaakt. Wanneer dat niet gebeurt kan een charisma, dat geworden is tot een persoonlijk bezit, snel verkommeren. Bij de beoefening van de charismata dient de dienst aan de gemeenschap centraal te staan.

Charismata en leer

Wanneer de charismata tot ontwikkeling komen bestaat het risico dat de persoonlijke ervaring de plaats van kennis van het geloof gaat innemen. De emotionaliteit is gemakkelijker toegankelijk dan het verstand. Daarom moet gewaakt worden voor een juist evenwicht tussen emotionaliteit en reflexie, tussen charisma en leer.

Oecumenische betekenis

De Charismatische Vernieuwing kan ook voor de oecumene van belang zijn. Dit is niet alleen te merken aan het feit dat er naast specifiek rooms-katholieke- en reformatorische- ook veel interkerkelijke gebedsgroepen zijn, maar ook aan de hartelijke omgang die er tussen de gelovigen uit diverse kerkgenootschappen bestaat. Helaas moeten wij ook constateren dat in de oecumenische gebedsgroepen de richtlijnen met betrekking tot de deelname aan

Eucharistie of Avondmaal soms te vrij worden geïnterpreteerd. Elkaar erkennen als broeders en zusters van de ene Heer en de vreugde over het eigenlijke dat ons bij alle onderscheid verenigt, heffen de nog bestaande scheiding tussen de kerkelijke gemeenschappen nog niet op. De regels inzake de sacramentele vieringen dienen te worden gerespecteerd.

Vanuit de gebedsgroepen ontstaan wel impulsen die christenen van alle gezindten dichter tot elkaar brengt. Zo kunnen ook zij ernst maken met de wil van de Heer om de onderlinge eenheid en de onderlinge liefde te bewaren (Unitatis Redintegratio nr. 2).

Tot besluit

De rooms-katholieke Charismatische Vernieuwing is nog niet overal bekend binnen onze Nederlandse kerkprovincie. Ze wordt zeer verschillend beoordeeld. Sommigen wijzen haar af; anderen, meestal diegenen die midden in de Charismatische Vernieuwing staan, geloven dat voor de kerk een nieuwe tijd is aangebroken. Wil er van een nieuwe tijd en van een kans voor kerk en wereld sprake zijn dan dienen wij zorgvuldig om te gaan met de mogelijkheden die de Charismatische Vernieuwing biedt.

Reeds de apostel Paulus heeft laten zien dat het charisma niet geïsoleerd werkt maar alleen werkzaam is binnen de gemeente. Deze integratie van de charisma-ta in de gemeente is een blijvende opgave voor de gehele geloofsgemeenschap.

Deze opdracht heeft twee kanten. De plaatselijke geloofsgemeenschap wordt geroepen om leden van charismatische gebedsgroepen op te nemen en deze zijn op hun beurt geroepen steeds weer terug te keren naar de eigen plaatselijke geloofsgemeenschap.

Met deze verklaring hopen wij allen die op enigerlei wijze in contact komen met de Charismatische Vernieuwing te stimuleren diepgaander kennis te nemen van de bijzondere gaven die hier centraal staan.

Wij hopen tevens diegenen die midden in de Vernieuwing staan te bemoedigen en aan te

sporen om het contact met hun eigen geloofsgemeenschap te verdiepen en behouden. Tenslotte beoogden wij uiting te geven aan onze gevoelens van verbondenheid met de grote waarde die in de Charismatische Vernieuwing steeds veelvuldiger en duidelijker gestalte krijgen.

Utrecht, 1 oktober 1988 **De bisschoppen van Nederland**

Informatie-adressen (1988):

Bouwen aan de Nieuwe Aarde Laagstraat 372 5654 PR Eindhoven 040 - 51 57 92

Charismatische Werkgemeenschap Nederland (reformatorisch)
p/a Mw C M . Buienhuis
K. v.d. Berglaan 55a
3054 EP Rotterdam
010-4181755

Leden Bisschoppelijke Contactgroep voor de Charismatische Vernieuwing
MgrR.Ph. Bär o.s.b.
Kon. Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
010-436 28 88
Mw dr M.W.H. Steemers - van Winkoop Biltstraat 121
3572 AP Utrecht 030 - 33 42 44

Diocesaan verantwoordelijken
* aartsbidsom Utrecht pastoor J.A. Kolkman
Nicolaasparochie Kerkstraat 17, 3741 AJ Baarn
02154-1 29 75

* bisdom Breda
drs L.P.J.S. Aerden Postbus 90189 4800 RN Breda 076 - 22 34 44

* bisdom Groningen Marktstraat 19 9712 PB Groningen
050-18 42 25

* bisdom Haarlem
Mgr J.F. Lescrauwaet m.s.c.
Postbus 1053, 2001 BB Haarlem, 023 - 31 94 50

* bisdom 's-Hertogenbosch dr E.Th. van Montfoort a.a.
Coornhertlaan 1 5615 EJ Eindhoven 040 - 11 21 29

* bisdom Roermond Mgr A.M.H.A. Castermans
Paredisstraat 10 6041 JW Roermond 04750 - 8 68 88

* bisdom Rotterdam MgrR.Ph. Bär o.s.b. Kon.
Emmaplein 33016 AA Rotterdam 010-436 28 88

Literatuurlijst

* Bishops' Liaison Committee USA, *A Pastoral Statement on the Catholic Charismatic Renewal*, Washington 1984.

* Bouwen aan de Nieuwe Aarde, *Het ABC van Katholieke Charismatische Vernieuwing*, Eindhoven, z.j.

- * Koordinierungsgruppe des Rates der Katholischen Charismatischen Gemeinde-Erneuerung, *Der Geist macht lebendig*, 1987.
- * Mühlen, H., *Befreiende Gemeinschaftim Geist*.
- * Mühlen, H., *Gemeinde Erneuerung aus dem Geist Gottes*.
- * Rutke, F. red., *Charismatisch Nederland, Kampen 1977*.
- * Schoonenberg, P., *Charismata, talenten waar de Geest mee speelt*, in: Toekomst voor de vrede?, Kampen 1985,47-58.
- * Schoonenberg, P., *Gods geest en zijn werking*, uitgave persdienst Breda, 1977.
- * Schoonenberg, P., *Het doopsel met de Heilige Geest*, in: Leven uit de Geest, Hilversum 1974,65-86.
- * Smets, W., *Ik maak alles nieuw, Charismatische Beweging in de kerk*, Amsterdam 1975.
- * Suenens, L. J., *Een nieuw Pinksteren?* Brugge 1975****.

© 1988 (tevens besteladres) Secretariaat van het RK Kerkgenootschap Postbus 13049 3507 LA Utrecht Telefoon 030 - 33 42 44 .Prijs f 2,00 exclusief porto. Drukkerij Gregorius b.v., Zeist

Tot zover de tekst zoals gepubliceerd in 1988. Het inhoudsoverzicht aan het begin is in 2010 toegevoegd.

Voetnoten die in 2010 zijn toegevoegd door Kees Slijkerman, bij publicatie op www.stucom.nl:

* Het ICCRO kreeg in 1993 statuten die door het Vaticaan werden erkend. De naam ICCRO veranderde bij die gelegenheid in ICCRS (zie www.iccrs.org).

** De Stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde veranderde haar naam in 2001 in Stichting Katholieke Charismatische Vernieuwing (zie www.kcv-net.nl).

*** 'zeven-weken-training' = vorming tot leven in de Geest (zie 0144 en 0150 op www.stucom.nl).

**** Het boek Een nieuw Pinksteren? staat integraal op www.stucom.nl onder 0237.

Meer algemene basisinformatie over deze vernieuwing: 0313 op www.stucom.nl en www.kcv-net.nl.

Dit is document 0316 op www.stucom.nl